

атмосферу. Тут авторці прислужився досвід художньої школи. Як на мене, знаковий для роману наступний пейзаж:

“Ах, який був ранок! Місто не виборсувалося з туману, як сірими зимовими днями, а повільно, розкішно випливало з нього, немов це сам туман ущільнився і набув дивовижних струнких обрисів... Але Люсі ще спала, а безтілесне, зіткане з туману місто тим часом наливалось сонцем, набирало плоти і нарешті ожило – по-вересневному дзвінке, крихке, мов кришталь”. Безтілесне місто можна розглядати як аналог людини, яка не має власних ціннісних орієнтирів. Місто, що наливається сонцем, – людина, яка долає свій шлях до просвітлення. Ольга Башкирова прагне, щоб побільшало світла, бо “світло в п'яті світить, і п'ятма не поглинула його” [1, 50].

Є всі підстави сподіватися, що бажання авторки справдиться, а роман про гангстера та поетесу знайде шлях до серця читача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Башкирова О. Уррі. (Кримінально-сентиментальна фантазія) // *Сполучник*: Студентський літературний альманах. – К., 2005. – 293 с.

2. Робертсон Д. Зимняя зарисовка: Творчество в преклонном возрасте // *Иностранная литература*. – 2006. – № 11. – С. 277-285.

Тарас Гросевич

МАНДРИ ГУМЕНЮКА

*“Дві тисячі п'ятий рік. Дві тисячі п'ятий раз
люди святкують мій День народження, наче свій.
Різдво. Острів”.*

Борис Гуменюк. Острів [1].

Зазвичай справжні письменники перебувають у деякій тіні. Не тому, що їм не вистачає хисту чи літературного таланту. Просто вони не демонструють своє вміння писати, не намагаються нічого й нікому доводити, не волають на все горло “Я письменник!” і не ганяються за славою та різного роду національними чи міжнародними преміями. Бо будь-яка спроба вивищення перед кимось цілком реально може обернутися стрімким падінням.

Твори поета і прозаїка, головного редактора Інтернет-видання “Інша література” Бориса Гуменюка не провокують шалений скандал. Вони, попри свою цінність та художню вартість, стали помірно відомими й посіли скромне місце в нашому українському письменстві. Один із романів письменника “Острів” (а про нього саме йтиметься) видається не лише утопією, твором про суспільство праведних і правильних, щасливих і безтурботних, вільних і толерантних. Він дещо нагадує переробку біблійного сюжету про передвісника Ноя та його ковчег, християнську легенду про спасіння несправедного людства. От тільки чи було врятоване гріховне суспільство в Гуменюка, однозначно не відомо: надто вже відкритий фінал роману. Але визначальне не це. Важлива для нас авторська віра у благочестиве спасіння кожного свідомого громадянина острова під назвою Земля. Роман «Острів» – це твір про пошуки свого «Я», загубленого в невизначеності власної віри.

Письменник вигадав собі світ: добрий і злий, світлий і поганий, християнський і язичницький, деградований і гуманний. Майже як у суспільстві XXI століття. На людному острові живе Він. Він постійно перебуває в пошуках Його, тобто Бога. Але Бог – це і є Він сам – людина і Бог. Ось така складна комбінація сюжетотворення. Господь –

творець острова й водночас його постійний житель. Він то є, то його немає, оскільки зазвичай символізує вічну невловну субстанцію. На острові немає жодної людини, гідної порятунку і прощення. Герой Олесь – єдиний, хто не вірить у призначення Ноя. Засліплений глибокою вірою у власне спасіння, народ покладається на Ноя й будує корабель (такий собі сучасний варіант міфічного ковчега), на якому нібито має причалити до «землі обітованої». Але його віра – лише марево. У кінці роману корабель згорає, так і не відпливши від загубленого острова. А Олесь лишається вірним єдиній істині – бути будівничим свого життя на своєму кораблі.

За формулюванням автора, у душі кожного – свій острівець, який треба берегти. Бо заволодіти ним має намір Диявол, «ця еманация людських бажань» [1, 101]. Письменник, уводячи образи-антиподи Бога і Диявола, намагається чітко окреслити вічну боротьбу добра і зла, світлого і темного начал у природі людської особистості.

Борис Гуменюк – глибокий моралізатор, який майже не збивається з дидактичної розповіді. Йому притаманні символізм та філософізм. Узявши на озброєння ніцшеанську філософію надлюдина (Гуменюк вживає прямі цитати-епіграфи із творів мислителя, а в самому романі простежується ідея рівності людини із Творцем), автор розпросторює топос християнізації світу й суспільства. Хоча сам народ, «ця справжня вигадка сатани» [1, 120], який мало скидається на свідомих громадян своєї острівної країни, позаяк відірваний від решти суспільних мас, не завжди вірить у своє спасіння та Боже призначення пророка Ноя.

Герой роману «Острів» зобов'язаний іти на компроміс із Богом («Так чи інакше, ти мусив з Ним рахуватися, бо саме Він дав тобі цей світ... [1, 8]»), інакше втратить довіру Всевишнього й не буде спасений. Проте таких персонажів-звитяжців у творі одиниці. Роман «Острів» – твір морально-етичний із глибинною християнською символікою, який супроводжується притчевою риторикою.

Космос Гуменюка цілісний і гармонійний. Вряди-годи нагадує соціальну буколіку з її безтурботним життям на селі. Острів'яни не приречені бути відірваними від цивілізаційного світу на своїй землі. Хоча й сповідують життя окремішне, інколи далеке від ідеального (як для утопії), в яке, крім Бога (ба, навіть він не в змозі щось змінити), не має права хтось утручатись.

Хоч би як це суспільство нагадувало світ ілюзорний, Гуменюків Космос іншого існування скидається більше на пострадянську дійсність, на країну, котра виринула окремим острівцем із глибин радянського моря, але не спромоглася стати господарем у своїй хаті.

У контекст сучасної української літератури вписати роман Бориса Гуменюка надзвичайно нелегко. Не пристаючи до жодної літературної традиції, він немовбито перемандрував до власного письменницького острова. Митець посідає свою нішу в літературі, де йому зручно й затишно. Окрему місцину на окремому острові. І цей п'єдестал по праву належить йому.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Гуменюк Б.* Острів. Роман. – К., 2007.

м. Івано-Франківськ